

A Győri Balett előadásával fejeződött be kedden A magyar kultúra napjai rendezvénysorozat Pozsonyban

A rendezvénysorozat irodalmi „szekciója” a József Attila-emlékéhez csatlakozott: a Magyar Intézet székházában tartott emlékestén mutatták be az intézet és a Kalligram Kiadó közös gondozásában megjelent kötetet, amely József Attila szlovák nyelvre lefordított verseit adja közre rangos szlovák költők tolmácsolásában. A Győri Balett előadásával fejeződött be kedden A magyar kultúra napjai rendezvénysorozat Pozsonyban

A rendezvénysorozat irodalmi „szekciója” a József Attila-emlékéhez csatlakozott: a Magyar Intézet székházában tartott emlékestén mutatták be az intézet és a Kalligram Kiadó közös gondozásában megjelent kötetet, amely József Attila szlovák nyelvre lefordított verseit adja közre rangos szlovák költők tolmácsolásában. József Attila költészetét nem igazán kell bemutatni, hiszen ő „olyan fantasztikus költő, akibe minden korban bele fognak szeretni az emberek”, ezért Marno János költő, műfordító inkább J. A. lírájának „rejtett kincseire” hívta fel a hallgatóság figyelmét. A költő összetett személyiségének tömör jellemzésével arra is választ adott, miből, miért és hogyan születtek a „verscsodái”. József Attila kulcsa az, mondta Marno, hogy nem tudott beilleszkedni, ezért csodát csinált. E költészet hihetetlen gazdagságát a Tehervonatok találkozása című versének élvezetes, a legmélyebb rétegeket is feltáró elemzésével illusztrálta. (Sajnos csupán egyetlen vers elemzésére jutott idő, pedig Marno Jánost akár órákig is el lehetne hallgatni.) József Attila ismert költeményeiből is elhangzott az esten jó néhány (magyarul és szlovákul egyaránt) Bocsárszky Attila, a kassai Thália Színház színművésze előadásában. A versekhez Földvári Gergely zeneszerző, zongoraművész rögtönzött J. A. költészetére rímelő „hangulatfestő” muzsikát.

A zenerajongók azonban nem csupán a József Attila-emlékestén élvezhették a muzsikát. A Szlovák Rádió koncerttermében a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekara lépett közönség elé Kovács László vezényletével. Pozsonyi fellépésére a zenekar stílusosan olyan zeneszerzők darabjaival érkezett, akiknek Szlovákia területéhez való – művészi vagy személyes – kötődése közzismert. Elhangzott a zenekart alapító, pozsonyi születésű Dohnányi Ernő Hangversenydarab gordonkára és zenekarra című műve – a szólista Varga Tamás gordonkaművész volt –, Kodály Zoltán Galántai táncokja és Bartók Béla Concertója. A dzsessz kedvelőinek igazi csemegét kínált a program a Bolla Quartet Stúdió L + S-beli koncertjével. Az együttes, amelyet két évvel ezelőtt, az akkor mindössze 15 éves Bolla Gábor alapított, idén sikert aratott többek közt az avignoni dzsesszfesztiválon, és belopta magát a Pozsonyi Dzsessznapok közönségének szívébe is. Mohay Gábor, „a legkeresettebb magyar dobos”, Oláh Zoltán, a „hihetetlenül érzékenyen játszó bőgős”, Szakcsi Lakatos Róbert, az „elkápráztató cigány zongorista” és persze Bolla Gábor, „tenorszaxofon-virtuóz” valódi, jó hangulatú örömmelést mutattak be. A még ma is csupán 17 éves Bollát nem véletlenül tartják a dzsessz egyik nagy tehetségének. Fialt kora ellenére elképesztően bűvöli hangszerét.

A filmválasztás telitalálat volt, hiszen azok közül az alkotások közül láthattunk hármat, amelyekről ma a legtöbbet hallunk és beszélünk, s amelyek járják a világot, rangos nemzetközi fesztiválok programjába kerülnek be. Vetítési rendben említsük elsőként az abszurd humorával hódító Fekete kefé, Vranik Roland első játékfilmjét, amely több díjjal startolt a Magyar Filmszemlén, egyebek közt megkapta a zsűri nagydíját, valamint a diákzsűri különdíját, ami nem véletlen, hiszen egyik kritikusa úgy gyanítja, „egy bizonyos szubkultúra kultmoziáját találja meg ebben a tehetséges és szórakoztató moziban”. Már a forgatások körüli huzavona miatt is felfigyeltetett magára Pejó Róbert különös című és témájú munkája, a Dallas Pashamende, amely lorcai erősségű feszültséget teremt 93 percben. A történet egy „szeméttelépülésen”,

Dallasban játszódik, ahol mindenki a szemétből akar meggazdagodni, mindenki a Dallast nézi, s vagy Pameláról álmodozik, vagy a Ewing-féle jólétről. S ahol az erőszak, az ököl, a kés és az átok a törvény. A női főszereplő, Gryllus Dorka nemcsak a Magyar Filmszemlén kapta meg a legjobb alakítás díját, már külföldön is díjazták teljesítményét. A legnagyobb sikert azonban Pozsonyban is a Sorstalanság aratta. Várható volt a teltházas vetítés, ám a Mlados? mozi kapacitását túlnőtte az érdeklődés. A Bioskop igazgatója sajnálattal közölte, hogy tűzbiztonsági okok miatt kénytelen a lépcsőn állók közül néhányat kiküldeni a vetítőteremből. Az így is zsúfolásig megtelt teremben olyan élményt nyújtott Köves Gyuri megrázó képsorokban bemutatott kegyetlen sorsa, hogy valóban az történt, amiről maga a rendező beszélt a film budapesti bemutatóját követően: „ennél nagyobb csendben nem lehet lenni egy film alatt, olyan figyelem volt”. Ez a rövidke háromnapos, háromvetítéses szemle talán legnagyobb hozadéka, hogy képes volt becsalogatni a fiatalokat, a diákokat a moziba – és ez manapság majdnem csodaszámba megy.

A képzőművészeti kiállítás megnyitója iránt is nagy volt az érdeklődés, csak „turnusokban” jutottunk be a kiállítóterembe. Nem véletlen, hiszen a Magyar Intézet nagyon értékes és nívós anyagot mutatott be a Pozsonyi Városi Galéria Pálffy-palotabeli kiállítótermében. Az intézet sikersorozatban a Pozsonyi Városi Galériával együttműködve prezentálja a magyar művészettörténet fejezeteit: a Nagybányai iskolát, a Szentendrei iskolát bemutató, valamint az Árkadia tájain című kiállítást ezúttal az Európai iskola követte. A tárlat válogatás Nudelman László magángyűjteményéből, s „annak az Európai iskolának a hagyományait mutatja be, mely hivatalosan 1945 és 1948 között működött, és univerzalizmust, stíluspluralizmust, valamint az európaiság szellemét hirdette.” A Nudelman-gyűjtemény a magyar avantgárd késő klasszikus korszakától a máig tartó időszakot íveli át. Nudelman László rendkívül értékes gyűjteményével és személyiségével kapcsolatban a kiállítás kurátora, Várkonyi György művészettörténész szavaiból megtudhattuk: „Rendelkezett azzal a vízióval, amit André Malraux »képzeletbeli múzeumnak« nevezett, s rendelkezett olyan képességekkel, hogy ebből a vízióból kézzelfogható gyűjteményt formáljon”.

A válogatás révén jó volt megtapasztalni, mennyire erőteljes, életteljes, magába vonzó, „elnyelő”, magával vivő, mágneses, nagy ívű volt az az igazi avantgárd, a klasszikus avantgárd mesterek munkái, amelyek a remény és szorongás éveinek forrongó szellemiségéből születtek akkor, amikor az egyetemes Európa kapui átmenetileg nyitva álltak a modern magyar művészet előtt. Jó volt megtapasztalni, hiszen – ismét a művészettörténész szavait idézve –: „Egy-egy ilyen bemutató, amikor a »képzeletbeli múzeum« valamely koherens részlete együtt látható, igazi jutalomjáték. A gyűjtőnek is és a közönségnek is.” Harmincadikáig még megtekinthető.

A Győri Balett Szlovák Nemzeti Színházban tartott, Giovanni című baletttestjére, mely Mozart muzsikájára készült William Fomin Harangozó-díjas balettművész koreográfiája alapján, jó előre elfogytak a jegyek. Bár Mozart-zene szól, a Giovanni – már a cím is utal rá, így: Don nélkül – nem a klasszikus értelemben vett klasszikus balett. Valami olyasmi, mint Shakespeare modern színpadon. Már a kezdő jelenetben Giovanni és Leporello kosztüme mutatja, itt a jó és a rossz összecsapásáról lesz szó, a fény és az árnyék közt a tökéletes, az idilli kereséséről, a fekete-fehérből a kiteljesedés, a színek felé menetelésről. Ármány és szerelem után – miután megtudjuk, minden férfibajnak a nő az okozója –, a tűzlepel lehullását követően hőseink elballagnak a kék édenbe.

MISLAY EDIT–TALLÓSI BÉLA